OULUN YLIOPISTO
UNIVERSITY of OULU

LAUSUNTO

Valtioneuvoston kanslia 14.11.2012

Lausuntopyyntö VNK/1318/05/2011; 12.10.2012

Oulun yliopiston lausunto mietinnöstä Tutkimuslaitokset ja tutkimusrahoitus – ehdotus kokonaisuudistukseksi

Kiitämme Oulun yliopistolle suotua mahdollisuutta antaa lausunto asiakohdassa mainitusta asiantuntijaryhmän mietinnöstä. Esitämme lausuntonamme seuraavaa:

Ehdotukset yhteistyöstä korkeakoulujen kanssa

Lausunnon kohteena olevassa mietinnössä, samoin kuin hallituksen iltakoululinjauksissa, tuodaan keskeisenä asiana esille yhteistyön syventäminen tutkimuslaitosten ja korkeakoulujen välillä. Tätä korostaa myös Suomen Akatemia Suomen tieteen tilaa koskevassa arvioinnissa 2012. Oulun yliopisto kannattaa yhteistyön syventämistä ja yleensäkin tutkimuslaitosten toiminnan vahvistamista paikkakunnilla, joissa yliopistoyhteistyöstä saadaan oleellinen synergiaetu.

Strategiansa mukaisesti Oulun yliopisto on suunnannäyttäjä toimiessaan yhteistyössä elinkeinoelämän ja tutkimuslaitosten kanssa. Yhteisten hankkeiden kokonaisrahoitus on arviolta 30 miljoonaa euroa. Yhteisiä professuureja Oulun yliopistolla on SYKEn, Metlan, MTT:n ja VTT:n kanssa. Ympäristö ja luonnonvara-alan laitosten yhteistyötä on vuodesta 1999 rakennettu NorNet-verkoston puitteissa. GTK on Oulu Mining Schoolin tärkeä yhteistyökumppani ja tämän yhteistyön lisääminen jatkossa on toivottavaa.

Mietinnössä mainittu yhteinen kampus yliopiston ja tutkimuslaitosten kanssa on Oulussa jo toteutunut. Yhteiseen Ympäristötietotaloon yliopiston yhteyteen on sijoittunut 145 henkilöä viidestä laitoksesta (Metla, RKTL, MTT, SYKE ja Oulun yliopiston Thule-instituutti). Lisäksi VTT ja EVIRA sijaitsevat lähellä yliopistoa. Sodankylässä Oulun yliopiston ja Ilmatieteen laitoksen yksiköt ovat vierekkäin. THL ja TTL sijaitsevat samalla kampuksella Oulun yliopiston lääketieteellisen tiedekunnan kanssa.

Tutkimuslaitokset ovat Oulun yliopistolle tärkeitä kumppaneita ja yliopisto on valmis edelleen kehittämään tätä yhteistyötä ja pilotoimaan uusia yhteistyömuotoja.

Ehdotukset tutkimuslaitosten fuusioiksi

Oulun yliopisto kannattaa maa- ja metsätalousministeriön alaisten laitosten (Metla, MTT ja RKTL) fuusiota mutta ei pidä tarkoituksenmukaisena Ilmatieteen laitoksen ja SYKEn fuusiota eikä GTK:n liittämistä yhteen VTT:n kanssa. Oulun yliopisto ei myöskään kannata paikkatiedon eriyttämistä eri yksiköistä omaksi tutkimus- ja

HALLINTOPALVELUT
Pentti Kaiteran katu 1
PL 8000
90014 OULUN YLIOPISTO
Puh. 0294 480 000
Faksi: 08 344 064
www.oulu.fi/yliopisto

kehittämiskeskukseksi. THL:n ja TTL:n yhteen liittämiseen yliopisto suhtautuu varauksellisesti.

Metlan, MTT:n ja RKTL:n fuusion lähtökohta on omaehtoisuus, joka auttaa pääsyä hyvään lopputulokseen. Luonnonvara- ja ympäristötutkimuksen yhteenliittymän (LYNET) puitteissa yhteistyörakenteita on jo usean vuoden ajan kehitetty ja yhteistä toimintaa lisätty. Oulun yliopiston kannalta fuusio parantaa yhteistyön edellytyksiä ja mahdollistaa kokonaisnäkemyksen biologisista luonnonvaroista.

Ilmatieteen laitoksen ja SYKEn fuusio liittäisi yhteen kaksi varsin erilaista laitosta. IL on etupäässä turvallisuusvirasto ja SYKE monialainen ympäristöntutkimus- ja asiantuntijalaitos. Yhdistäviä aihealueita ovat pintavesiin liittyvä palvelutoiminta, ilmastomuutokseen liittyvä tutkimus sekä meritutkimus. Myös öljyntorjunta sekä kaukokartoitus ja paikkatietosovellukset ovat tiiviin yhteistyön kenttää. Laitokset ovat tunnistaneet yhteistyöteemat ja -synergiat. Yhteistyö on erittäin tiivistä ja toimivaa em. alueilla, jolloin fuusio ei tuo vastaavia toiminnallisia tai taloudellisia hyötyjä. Toisaalta yhteistyö ei tuota oleellista lisäarvoa SYKEn perustehtäviin luonnonvara- ja monimuotoisuusteemoissa ja IL:n ydintehtäviin sääpalvelujen tuottajana sekä ilmakehän ja avaruuden tutkijana. SYKE ja IL ovat hyvin johdettuja laitoksia ja mieluisia yhteistyökumppaneita Oulun yliopistolle nykyisessäkin muodossaan.

VTT:n, GTK:n ja MIKESin fuusio voi heikentää mahdollisuuksia mineraalisten luonnonvarojen tutkimuksessa. MIKESillä on oma selkeä tehtävänsä, jonka toteuttamiseen fuusio ei oleellisesti vaikuta. VTT ja GTK ovat rakenteeltaan ja toimintatavoiltaan erilaisia yksikköjä ja yhteen liittäminen saattaa halvaannuttaa mineraalialan tutkimustoimintaa aikana, jolloin alaan liittyy erityisen suuria odotuksia. GTK on voimakkaasti kehittänyt yhteistyötä yliopistojen kanssa tutkimuksen ja koulutuksen saralla sekä yhteisen tutkimusinfrastruktuurin rakentamisessa. Oulun yliopistolla on kiinteä yhteistyö kaikkien näiden laitosten kanssa eikä sitä tulisi vaarantaa organisatorisilla ratkaisuilla.

THL:n ja TTL:n fuusiosta saadaan synergiaetuja liittyen yhteisiin tutkimusteemoihin, tietoaineistojen yhteiskäyttöön ja laboratorioiden optimaaliseen yhteistyöhön. STM:n hallinnonalan tutkimusyhteenliittymä SOTERKO on aloittanut toimintansa vuonna 2011. Tälle omaehtoiselle yhteistyön kehittämiselle tulisi antaa tilaa ja aikaa niin, että mahdollinen fuusio toteutuisi myöhäisemmässä vaiheessa. Vastaava malli luonnonvara- ja ympäristöalalla (LYNET) on toiminut hyvin.

Paikkatietotutkimuksen eriyttäminen SYKEsta ja Maanmittauslaitokselta ja fuusioiminen yhteen GL:n kanssa eriyttäisi menetelmätutkimuksen muusta tutkimuksesta ja veisi toiminnallisia yhteyksiä ja sovelluskehitystä taaksepäin. Työkalun eriyttäminen toimialasta ei ole toiminnallisesti eikä taloudellisesti järkevää.

Ehdotukset rahoituksen muutoksista

Oulun yliopisto kannattaa mietinnössä esitettyä uutta rahoitusvälinettä strategisesti suunnattua tutkimusta varten, mutta pitää esitettyjä rahoitusmäärien muutoksia liian suurina ja muutosten aikataulua liian kireänä. Rahoitukseen tulevat muutokset eivät saa vaarantaa yliopiston perusrahoitusta ja perustutkimusta.

Ehdotukset tarjoavat uusia mahdollisuuksia kokonaisvaltaiseen tutkimukseen yhteiskunnallisesti relevanteilla alueilla ja lisäävät t&k-toiminnan vaikuttavuutta. Muutokset vahvistavat myös mahdollisuuksia kansainvälisen rahoituksen kanavointiin. Valmisteilla olevassa uudessa EU:n tutkimusohjelmassa (Horizon 2020) rahoitusta

ollaan jakamassa vastaavantyyppisesti kolmeen koriin kuten mietinnössä on esitetty.

Uskomme, että rahoituksen muuttaminen esitettyyn suuntaan lisää korkeakoulujen ja yliopistojen yhteistoimintaa sekä yhteisten tutkimus- ja infrastruktuurihankkeiden kokoamista. Kannustimia yhteistyöhön kannattaa kehittää.

Lopuksi toteamme, että Oulun yliopisto haluaa kehittää yhteistyötä kaikkien tutkimuslaitosten kanssa riippumatta siitä, millaisiin ratkaisuihin tutkimuslaitosten ja tutkimusrahoituksen kokonaisuudistuksessa päädytään.

Koulutusrehtori Olli Silvén

Hallintojohtaja Hannu Pietilä